

Lokalråd/landsbyråd

Undersøgelse om samarbejdet
mellem landsbyer og deres kommune

Fælles forarbejde . . .

Udarbejdet af Landsforeningen Af Landsbysamfund ved Barbara Diklev

Lokalråd/landsbyråd
Undersøgelse om samarbejdet mellem landsbyer og
deres kommune

© Landsforeningen af Landsbysamfund 2003
1. oplag 2003
Trykt i 1250 eks.

Udført for midler fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistrikt-
pulje, Informationsmidlerne
af Landsforeningen Af Landsbysamfund ved Barbara Diklev,
barbar@lal.dk
assisteret af Jørgen Krogh Hessellund, firmaet Upland,
post@upland.dk
og Robert Jensen, robert@danweavers.com

Undersøgelsen blev foretaget fra august 2001 til oktober 2002

Alle resultater kan læses på <http://lal.dk/skema>, hvor også spørge-
skemaer findes til dem, der endnu ikke har svaret.
<http://lal.dk/skema> giver den enkelte besvarelse og statistikken over
alle besvarelser i en gruppe.

ISBN 87-987758-2-0

Lay-out og tegninger: Ivan Jacobsen, Møgeltønder, 74 73 86 37
Tryk: Hobro Lyntryk, 98 52 46 46

Forsidefoto: Landsbyrådet i Ørbæk. Foto Henrik Skov.

Indhold

Forord af Ejvind Lassen, Landsbyrådet i Nørager Kommune

Indledning

Eksempler på samarbejder

1. Frikommune Lokalråd
2. Ældste lokalråd
3. Bølgen fra 1994
4. Samarbejde om puljefordeling
5. Øvrige former for samarbejder mellem kommune og landsbyer
6. Kommuner uden formelt samarbejde
7. Etableringen af Landsbyrådet i Ørbæk Kommune, artikel af Henrik Skov, Svindinge
8. Samarbejdet mellem Horsens Kommunes Landsbyråd og Horsens Kommune, bl.a. om en sendemast, artikel af Jens Jørgen L. Andreasen, Sejet, Horsens Kommunes Landsbyråd
9. "Kultur mødet" i Landsbyrådet i Nørager Kommune, et landsbysamarbejde udenfor kommunalt regi. Integration i landsbyerne, artikel af Inger Christensen, Rørbæk
10. Bilag
11. Resume
12. Summary

Forord

Der bliver lagt mærke til Landsbyrådet i Nørager Kommune.
Af Ejvind Lassen, Stenild, LiNK

Mange kommuner har fået øje på de muligheder der ligger i at have et Landsbyråd eller et forum, hvor landdistrikternes ve og vel kan debatteres. Mange kommuner har taget initiativ til dannelsen af sådanne råd, der kan virke som en samlende faktor. Men lige så mange famler sig lidt frem og søger inspiration andre steder i landet. Et af de få eksisterende Landsbyråd der er oprettet på initiativ fra borgerne selv og uden kommunal indblanding, er Landsbyrådet i Nørager kommune. Derfor bliver dets arbejde og konstruktion fulgt nøje af andre kommuner der arbejder med planer i den retning.

En af årsagerne til den store interesse for Landsbyrådsarbejdet er Indenrigsministeriets evaluering af kommunernes og amternes landdistriktspolitik.

I evalueringens anbefalinger står der nemlig, at betingelserne for modtagelse af tilskud fra Indenrigsministeriets Landdistriktpulje bør ændres til at kun kommuner med en formuleret landdistriktspolitik kan modtage støtte via puljen.

Hvis denne anbefaling føres ud i livet vil det selvfølgelig i sig selv motivere kommunerne til at formulere en sådan politik.

En anden årsag er, at mange kommuner gennem mange år har nedprioriteret landdistrikterne og de mindre landsbyer. Det er selvfølgelig uholdbart og mange landsbyer begynder direkte at stille krav til kommunerne "Vi vil og kan også noget!"

Et Landsbyråd er derfor et godt bud på at skabe den fornødne borgerinddragelse og være den samlende faktor for landdistrikterne og landsbyerne til fremme af en bæredygtig udvikling.

ejvind@stenild.dk

Indledning

Landsbyråd, Landsbyforum, Landsbykæde, Landsbysamvirke, Lokalråd, Der er mange navne for et samarbejde, som i disse år udvides. Et fastere samarbejde mellem landsbyerne og kommunerne. 40 kommuner er i gang med et etableret samarbejde mellem kommune og landsbyer. 35 kommuner har overvejelser om at etablere et samarbejde af den slags. I 15 kommuner er der etableret et samarbejde mellem landsbyerne uden kommunens medvirken.

Det er et af de synlige resultater af den undersøgelse, som Landsforeningen Af Landsbysamfund har udført for midler fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistrikt-pulje, Informationsmidlerne. Undersøgelsen startede 2001 og er netop afsluttet. Storbykommuner er ikke blevet spurgt, og på Bornholm er kun én blevet spurgt i respekt for den kommende sammenlægning til regionskommune. 71% af de adspurgte 234 kommuner har svaret.

Det har i denne sammenhæng ikke været definitionen på størrelsen af en landsby, som har været vigtig, snarere opfattelsen af et lokalområde som landsby eller ej i en samarbejds-sammenhæng. Begrebet landsbyer kan derfor ikke i denne sammenhæng umiddelbart anvendes indenfor Danmarks Statistiks normer for landsbystørrelse.

Der har været mulighed for at svare på spørgsmål om et formelt samarbejde, et samarbejde uden formalisering, ligesom landsbyer der deltager i et formelt samarbejde eller som selv har etableret et samarbejde uden kommunens medvirken, har kunnet bidrage med deres synsvinkel.

En opsummering af planlagte og eksisterende samarbejder mellem landsbyerne i en kommune, med eller uden kommunens deltagelse giver et tal på 90. Det er en positiv reaktion fra over 1/3 af de adspurgte, kommuner og landsbyer i kommuner. Landsbyerne ser altså et behov for at stå sammen for bedre at blive hørt af politikerne, først og fremmest på lokalt plan.

Denne rapport vil komme ind på nogle af de tydeligste tendenser i svarene, sådan som de kom ind fra kommunerne og landsbyerne som er i gang med samarbejde, og som de kom ind fra de landsbyer, der er gået i gang med samarbejde på tværs af landsbygrænser, indenfor kommunen, og svar fra de kommuner, som enten overvejer at gå i samarbejde med landsbyerne eller som synes, det går godt nok uden.

Spørgsmålene har været stillet som stort set tre forskellige typer til de tre adspurgte grupper:

* Hovedsageligt spørgsmål om faktiske forhold, formål, struktur i samarbejdet, vedtægter, tidsforbrug, udgifter og lignende til kommunerne. Derfor vil deres svar typisk give mest mening at læse på <http://lal.dk/skema> i skemasvarene. Enkelte grupper af svar er med i denne rapport. Det er så angivet, at det er kommunerne der svarer.

* Hovedsageligt spørgsmål om indholdet og opsætningen af samarbejdet lokalt,

graden af tilfredshed, anbefalinger og ønsker mere end formalia i samarbejdet er stillet til de deltagende landsbyer.

* Hovedsageligt spørgsmål om overvejelser vedr. eksisterende kontaktflader og tanker om at begynde formelle samarbejder stilles til kommuner, der ikke har etableret samarbejde.

Baggrunden for denne undersøgelse er det kendskab til samarbejde mellem kommuner og landsbyer, som Landsforeningen Af Landsbysamfund har haft i mange år via kontakten til medlemsforeninger og fra andre landsbyer, der ønskede hjælp til at løse problemer. Det er tydeligt for vort arbejde i LAL, at det indenfor de sidste 10 år er blevet betydeligt lettere at samarbejde for kommuner og landsbyer. Tydeligere, at udviklingen i landdistrikterne også vedrører kommunalbestyrelserne, og tydeligere, at kommunalbestyrelserne i langt højere grad end for bare 10 år siden involverer landsbybeboerne i i forarbejdet til de sager, som har med landsbyerne at gøre, langt hellere end at stå i modvind i en senere høringsfase. Fælles forarbejde sparer bøvl bagefter. Det er sikkert en del af forklaringen på at de formaliserede samarbejder mellem landsbyer og kommuner opstår i stort tal.

Denne rapport giver nogle tolkninger af de svar, der er kommet ind på <http://lal.dk/skema>, hjemmesiden for Landsforeningen Af Landsbysamfund. Alle svar står at læse der, med direkte adgang fra forsiden. Der vil de blive stående, så det, som denne rapport ikke bringer frem af alt det, der blev svaret, kan findes og læses. Sidst i rapporten findes de spørgeskemaer, som danner baggrund for undersøgelsen.

Landsforeningen Af Landsbysamfund takker de deltagende kommuner og landsbyer meget for de svar, der kom. Kommunerne har meget at se til med at svare på undersøgelser af forskellig slags. Vi er glade for at denne undersøgelse kom med i dem, de fleste ville svare på. Tak for samarbejdet. Vi håber, resultatet bliver brugt som sammenligningsgrundlag for eksisterende landsbyråd og som inspiration til nye landsbyråd.

God læselyst.

Barbara Diklev, Landsforeningen Af Landsbysamfund

Eksempler på samarbejder:

1. Frikommune Lokalråd

Samarbejdet har mange former. De involverede afgør selv, hvilken form samarbejdet skal have.

Dette er den væsentligste forskel fra de lokalråd, som Indenrigsministeriets Frikommuneforsøg gav mulighed for først i 1990'erne. Valgmåde og kompetenceuddeling var for formel for de fleste landsbyer. En undtagelse er Ejby kommune, hvor lokalrådene stadig eksisterer.

2. Ældste

Nibe kommune i Nordjylland og Vejen kommune i Ribe Amt har de ældste formelle samarbejder mellem kommune og landsbyer.

Begge samarbejder startede i 1990. Formålene er i begge tilfælde korte: At styrke sammenhold og vækst i landsbyerne (Nibe) og At fremme udviklingen i landsbyerne (Vejen). Tilfredsheden er stor set fra kommunernes side, og selvom der skal lægges en del arbejde i samarbejdet iflg. landsbyernes svar (Svarer udbyttet af samarbejdet til landsbyernes indsats for samarbejdet? Svar: i nogen grad) er man i Vejen så tilfreds, at man "i høj grad" kan anbefale samarbejdsformen til andre. I Nibe er svaret "i nogen grad".

Der er gode erfaringer at hente i svarene fra landsbysiden i Vejen især på spørgsmål om Forslag til andre:

1. Hvilke arbejdsmetoder/emner i jeres samarbejde kan anbefales til andre landsbyer?
 - Man bør have en tilknytning til en eller anden institution indenfor kommunen. Hos os er det erhvervsrådet.
2. Hvilke nye arbejdsmetoder/emner kunne I ønske jer i jeres samarbejde?
 - Forholdet mellem centerby og landsbyerne er en balancegang, der er vigtig at sætte løbende fokus på
3. Hvilke arbejdsmetoder/emner skal man efter jeres mening helst holde sig fra?
 - Undgå partipolitik
4. Hvordan skulle den ideelle, realistiske økonomi være i samarbejdet?
 - Landsbysamarbejdet er i dag finansieret via medlemskontingenter. En for os god løsning, selv om vi i visse projekter kunne bruge en egen kommunal pulje.

3. Bølgen fra 1994

Man kan måske se en vis inspiration fra lokalrådstanken som den kom frem i Frikommuneforsøgene i de lokalråd/landsbyråd som nu eksisterer. Fælles for de nuværende lokalråd er at arbejdsformen beslutes i hvert enkelt tilfælde. Visse kommuner har haft afsmittende virkning på andre kommuner. Uden at fratage andre den ære, der tilkommer dem, vil jeg her nævne en enkelt person. Knud Madsen, planlægningschef i Års Kommune nåede inden sin død at være inspirationskilde til en enkel og funktionel samarbejds måde for mange andre kommuner. Års kommune er en af de 5 kommuner, som angiver at have startet samarbejdet med landsbyerne i 1994. Det var startåret for den nye "bølge" af samarbejder mellem landsbyer og kommune.

De fem fra første "bølge"

Et nærmere kig på forskelligheden i disse fem samarbejder viser, at initiativet blev taget af borgere i Fredericia, Kolding og Næstved, og at kommunen var igangsætter i Hasle og Års. Landsbydeltagerne i Års beskriver situationen som at samarbejdet startede fordi landsbyerne ønskede det. Så er de vel tæt på den ideelle situation: Kommunen har igangsat et samarbejde, som landsbyerne opfatter som deres ide. I alle kommuner satte man et fast beløb af til startprocessen. Af de fem "startkommuner" har kun Kolding vedtægter for sit samarbejde med landsbyerne. Alle de fem kommuner finder landsbyrepræsentanten i en forening, undtagen Næstved, hvor deltagerne er personligt udpeget, men dog fra beboerforeninger, ligesom i de andre fire kommuner. De samarbejdende parter mødes minimum en gang om året fast og så efter behov. I Kolding sætter man møder på kalenderen i forbindelse med første møde på året, og i Næstved afholdes der månedlige møder. De involverede landsbyer foretrækker generelt faste møder, med Næstveds landsbyer som undtagelsen, der helst vil mødes efter behov. Man kan forestille sig, at møderne fastlægges, men aflyses hvis der ikke er behov for dem. Forskellighed præger i det hele taget samarbejderne, deres formål og omfanget af samarbejdet.

4. Samarbejde om puljefordeling.

Flere kommuners samarbejde med landsbyerne går f.eks. udelukkende på at der i kommunen er en pulje til brug for landsbyerne og samarbejdet om at få denne pulje fordelt. Det gælder for Arden (startår 2001), Hadsund (2000), Hinnerup (2000), Hirtshals (1998), Nibe (1990) og Skive (1996).

Hirtshals som eksempel: Landsbyrådet består af repræsentanter fra 8 landsbyer. Ifølge besvarelsene tog både kommune og landsbyer initiativet, så der må siges at være tale om et eksemplarisk samarbejde om opstarten.

Formålet i Hirtshals er - „at sikre landsbyer og landdistrikter en gunstig udvikling“.

Landsbyrådet er et uformelt råd, bestående af repræsentanter fra hver af landsbyernes borgerforeninger. Man mødes 2-3 gange årligt på kommunekontoret efter behov.

300.000 kr. er afsat på budgettet hvert år til udvikling i landsbyerne. Midlerne fordeles af byrådet efter indstilling, der forhandles frem i landsbyrådet. Der er ikke anvendt en fordelingsnøgle - fordelingen sker på baggrund af ansøgninger.

Samarbejdet har drejet sig om praktiske emner: renovering af forsamlingshusene, etablering af legeplads, gang/sti og fritids/grønne arealer.

I Hirtshals bruges puljen meget¹ til at „doble op“ på andre fonde, når man søger penge til store opgaver, f.eks. renovering af forsamlingshusene.

I de nævnte kommuner, som samarbejder om en egentlig pulje til gavn for landsbyerne, er det for det meste Teknisk Forvaltning, der er mest interessant som samarbejdspartner for landsbyerne med mindre anlæg og bevarelse/udvikling som de vigtigste arbejdsopgaver. To af kommunerne skiller sig ud: Hadsund, fordi man understreger, at formålet udelukkende er at fordele puljen på 100.000 kr en gang om året, og fordi samarbejdet kun foregår mellem en del af kommunens landsbyer, 4. Hinnerup, fordi

¹ Denne oplysning kom frem under et foredrag af Borgmesteren i Hirtshals, Knud Størup, på Indenrigsministeriets Landdistriktkonference 2001.

man der går videre end til rene pengespørgsmål: Lokalplan, fremtidige belyningsforhold og trafikale forhold. Især lokalplanarbejdet er mere i samklang med landsbyråd eller lokalråd, som arbejder generelt problemløsende.

Af de seks kommuner mener man i alle undtagen Arden og Hadsund at både kommune og landsbyer har taget initiativ til nye samarbejder. Det har ikke fundet sted i Arden og Hadsund. Alle seks steder mener landsbyerne at det er blevet noget lettere at forhandle med kommunen, men der er forskel på, om man mener, det er blevet nemmere at få landsbyens emner behandlet. Det er det ikke ifølge landsbysvaret fra Hadsund, men i alle de andre kommuner. Det er heller ikke nødvendigvis blevet lettere at prioritere mellem landsbyerne indbyrdes - i hvert fald ikke i Hinnerup, som svarer klart nej til det. De svarer, at man skal holde sig fra at prioritere nødvendige investeringer i lokalrådsarbejdet.

Man mødes fra 1-3 gange årligt, mest efter behov. Dog er der faste møder, når penge skal fordeles i Arden og Skive.

Kommunernes svar tyder på at tiden opfattes som godt investeret. Ikke alle har svaret, men i Hirtshals og Hadsund mener man, at der kun er tale om lidt mere arbejde for landsbyerne, i Nibe at der er en lille arbejdsbesparelse. Det samme gælder for kommunens arbejdsindsats, hvor Nibe kommune mener at opnå en stor arbejdsbesparelse.

Hvad angår tilfredsheden for kommunen, er den stor i Nibe, og større end før i Arden, Hadsund og Hirtshals. Tilfredsheden for landsbyerne vurderes af kommunen til at være meget større i Hadsund, Hirtshals og Nibe, og lidt større i Arden. (Skive og Hinnerup har ikke svaret.)

5. Samarbejde mellem kommune og landsbyer

16 ud af 45 svar går på at landsbyerne indbyrdes havde et samarbejde før et evt. samarbejde med kommunen blev etableret. I nogle tilfælde har kommunen taget kontakt til det allerede eksisterende samarbejde, i andre tilfælde er det borgerne, som har taget kontakt om at få etableret samarbejdet. I en del tilfælde er der uenighed om, hvem der kontaktede hvem, men det er vel heller ikke nær så vigtigt, hvem der startede, som at samarbejdet fungerer nu.

Spørgsmål til kommunerne:

* Formål

Formålsparagrafferne i de kommuner, som har svaret på spørgsmålet, har tydeligt to emner øverst på listen: ønsket om et godt samarbejde mellem kommune og landsbyer (nævnt 10 gange) og ønsket om en god udvikling i landsbyerne (nævnt 10 gange). Efter disse følger spørgsmål om penge - enten som kommunale midler til uddeling eller som indsatsområde til gavn for landsbyerne (nævnt 8 gange). Planlægning af kommunens fysiske anlæg og lokalområder er specielt nævnt i 5 af kommunernes svar, gensidig orientering og ideudveksling er nævnt 5 gange, og landdistriktpolitik er nævnt 4 gange. Det er ikke uvæsentligt, at tre kommuner nævner deres landsbyråd som fast høringspart, og at en kommune specielt nævner trafiksikkerhed. Den ene kommune, der nævner bevarende lokalplan for en landsby har nok også fat i noget repræsentativt, selvom det ikke er nævnt flere gange. Det finder sted i mange lands-

byer, og kan ikke ordnes udenom kommunen.

Interessant er det, at samarbejdet i sig selv er det, der vægtes højest. Det er samarbejdet og ønsket om en positiv udvikling generelt, som virker som drivmiddel i etableringen af samarbejder.

*** Ansat medarbejder i kommunen? Delfunktion**

Forstået sådan: Er der i en eller anden grad en kommunal person ansat til at tage hånd om henvendelser til/fra og samarbejde med landsbyerne

Ud af 40 svarer

27 ja,

11 nej

2 svarer ikke

*** Hvilken forvaltning samarbejdes der med?**

De kommunalt ansatte samarbejdspartnere er i flg. forvaltninger:

Teknik, Miljø, Vej og Park 10

Sekretariatet/Centralforvaltningen 11

Planlægning/-forvaltning 2

Kultur 1

Stabsafdelingen 1

Økonomisk 1

I Vejen og Tjele kommuner foregår samarbejdet med Erhvervsrådet lokalt.

Kommunerne er blevet bedt om at svare på to spørgsmål for både kommunen og landsbyerne, nemlig: Arbejdsbesparelse og Tilfredshed.

40 kommuner har svaret på skemaet om formelt samarbejde mellem kommune og landsbyer.

*** Arbejdsbesparelse for kommunerne**

Hvad angår spørgsmålet om Arbejdsbesparelse for kommunen er svarene således fordelt:

1 svarer, at arbejdsbesparelsen er „stor“.

7 svarer at den er „lille“.

4, at der „ingen“ arbejdsbesparelse er.

14 mener, at der er „lidt mere arbejde“, og

2 at der er „meget mere arbejde“.

11 svarer ikke.

*** Tilfredshed for kommunerne**

På spørgsmålet om tilfredshed for kommunen med samarbejdet, svarer

11, at tilfredsheden er „lidt større“.

19 mener, der er „meget større“ tilfredshed, og

2, at der ikke er nogen ændring. De svarer „neutral“.

7 har ikke svaret. Der er i alle tilfælde sammenfald med dem der heller ikke svarede på spørgsmålet om arbejdsbesparelse.

*** Arbejdsbesparelse for landsbyerne**

Kommunerne svarer således på spørgsmålet om arbejdsbesparelse for landsbyerne:

1 mener, at arbejdsbesparelsen er „stor“.

8, at den er „lille“.

12, at der er „lidt mere arbejde“, og

3 at landsbyerne har „meget mere arbejde“ efter nedsættelsen af lokalråd/landsbyråd.

12 svarer ikke. Af dem, der ikke har svaret, er langt de fleste nye tiltag, fra 2001 og 2002. De kan så ikke have så stor erfaring med arbejdsbesparelsen.

*** Tilfredshed for landsbyerne**

Med hensyn til landsbyernes tilfredshed svarer kommunerne:

19 at den er „meget større“,

11, at den er „lidt større“,

2 at der ingen forskel er, „neutral“, og

8 svarer ikke, alle sammenfaldende med dem, der ikke svarede på spørgsmålet om arbejdsbesparelsen.

Landsbyernes svar på spørgsmål om udbyttet af samarbejdet

*** Landsbysvar om at behandle landsbyens emner kommunalt**

- Nemmere at få landsbyens emner behandlet?

Ud af de 45 mener

15 at det er blevet „meget nemmere“, og

24, at det er blevet „noget nemmere“ at få landsbyernes emner behandlet i kommunen efter etableringen af landsbyrådet.

4 mener ikke der er sket en forbedring, „nej“.

2 har ikke svaret.

- Nemmere at prioritere opfyldelsen af landsbyernes ønsker indbyrdes?

Selverkendelsen kommer ind i billedet, når landsbyerne svarer på, om det er blevet nemmere at prioritere opfyldelsen af landsbyernes ønsker indbyrdes:

9 mener, det er blevet „meget nemmere“,

17 mener, det er blevet „noget nemmere“ at enes om prioriteringen mellem landsbyerne, men 15 mener det absolut ikke, „nej“ og

4 har ikke svaret.

*** Landsbysvar om udbyttet af arbejdet**

- Svarer udbyttet til landsbyernes arbejdsindsats?

9 svarer „i høj grad“,

26: „i nogen grad“.

3 mener ikke udbyttet svarer til arbejdsindsatsen, „nej“

4 har ikke svaret.

*** Landsbysvar om at anbefale egen samarbejdsform til andre**

- Kan samarbejdsformen anbefales til andre landsbyforeninger i andre kommuner?

26 svarer, at det kan den „i høj grad“,

14 mener, at det kan den „i nogen grad“,

1 svarer nej, og

4 svarer ikke.

Af disse er der to, som har ikke har svaret på nogen af de her nævnte 4 spørgsmål.

Når svarene sammenstilles fra kommuner og landsbyforeninger, viser der sig en stor grad af overensstemmelse mellem opfattelserne af samarbejdets værdi.

I 14 ud af de 36 kommuner er de to parter af samme opfattelse: Den tilfredshed, som kommunen bedømmer til at være meget stor, kan aflæses i landsbyernes store lyst til at anbefale netop deres form for samarbejde til andre kommuner, til struktur for samarbejde mellem landsbyer og kommune dér. I 10 tilfælde er der uenighed om, hvorvidt samarbejdet giver en meget større tilfredshed eller bare noget større - og hvor varmt man vil anbefale andre at bruge just denne arbejdsmetode, i nogen grad eller i høj grad. I eet eneste tilfælde er svaret „nej“. Her skal ikke anbefales noget til nogen andre.

- Heller ikke blandt de 8 landsbyforeninger, som har etableret sig udenom kommunen, er der negative tanker. 4 mener, deres samarbejde kan anbefales i høj grad, og de andre mener, det kan anbefales i nogen grad.

Holdningen blandt dem der har været i gang med landsbyråd enten i samarbejde med kommunen eller selv, landsbyforeningerne sammen uden kommunen, er altså generelt, at samarbejde er godt - også selvom det ikke altid er nemt, jvf. heldet med at prioritere landsbyerne imellem.

*** Landsbyernes konkrete anbefalinger af egen samarbejdsform**

De gode råd til måden at etablere sit samarbejde mellem kommune og landsbyer er mange!

Spørgsmålet lød: hvilke arbejdsmetoder/emner i jeres samarbejde kan anbefales til andre landsbyer?

Arbejdsmetoder, som kan anbefales til andre:

- Forarbejde: Undersøgelse af landsbyernes behov, styrke, svage sider, fremtidsvisioner
Mangelliste/arbejdsmappe for hver landsby samles i en landsbymappe, delt op efter forvaltninger (Års)
- Samarbejdet: Formaliseret samarbejdsaftale med kommunen. Kommunen repræsenteret i samarbejdet, gerne med både embedsfolk og politikere. Fast udvalg, gerne med borgerforeningerne som hovedaktør.
Gode erfaringer med at lokalrådet repræsenterer sogne i stedet for landsbyer.
(Næstved)
Landsbyrådet må være politisk neutralt.
- Kontakt til kommunen: Fast kontaktperson eller institution, teknisk forvaltning og erhvervsrådet er begge nævnt som gode muligheder. De hjælper så til at finde den rette person til den enkelte sag.

- Initiativer: Landsbyerne kommer med forslag og ideer, kommunen prioriterer. Landsbyerne som igangsættere og mødeindkaldere til møder med kommunen på baggrund af kendskab til problemer og løsninger
- Arbejdsformer: Mindre arbejdsudvalg med politikere og embedsmænd. Projektorienterede arbejdsgrupper i landsbyerne, Arbejdsgrupperne melder tilbage til landsbyrådet Fælles udviklingsprojekter med ansvarsfordeling Projektkoordinator ansættes Planlægning af arbejdet, „Masterplan“ for 4 år ad gangen
- Orientering om landsbysamarbejdet: Indkaldelse på plakater til offentlige borgermøder, udsendelse af landsbyplanen til alle husstande før mødet. Pressemeddelelser og orientering om arbejdet.
- Møder, deltagere: Borgermøder, formøder for landsbyerne alene, møder i landsbyrådet med politikere og embedsmænd som medlemmer af rådet og en repræsentant for hver landsby. Byrådsmedlem med til møde mindst 1 gang årligt.
- Møder, emner: meget konkrete emner tages op. Landsbypolitik udformes og revideres af landsbyerne, byrådet godkender efterfølgende.
- Møder, formalia: indkaldelse laves i fællesskab mellem landsbyer og kommune, referat udsendes
- Møder, hyppighed: fra et årligt møde med politikerne til 1 møde pr måned 1 årligt møde med økonomiudvalget
- Mødested: Fyraftensmøder hos kommunen, gerne møder på besøg i landsbyerne og se hvad der sker/er sket. Invitere kommunale udvalg ud til de enkelte steder.
- Økonomi: Landsbyråd med egen økonomi. Hjælp til at søge støtte til projekter. Landsbyfond

*** Hvilke nye arbejdsmetoder/emner kunne I ønske jer i jeres samarbejde?**

Dette spørgsmål har kun fået få nye ting frem, som ikke allerede er fremme, når alle svar om godt samarbejde læses. Derfor nævnes her kun de tanker, der ikke allerede er nævnt:

- Inspiration fra andre landsbyer, besøgsrejser, også bare lokalt i kommunen.
- Temamøder om sager, hvor erfaringer kan udveksles med andre landsbyer.
- Ønske om mere udfarende kraft fra kommunen til gavn for landsbyerne.
- Balance mellem landsbyer og byer, ikke spillet ud mod hinanden.
- Bedre tilbagemelding fra forvaltninger.

Samarbejds- emner	Landsbysvar Landsbyer- nes ønsker til samar- bejdsområ- der: samar- bejde med kommuner- ne, priorite- ret	Landsbysvar Faktiske samarbejds- områder: (2 komm- uner svarede ikke initiati- vet er for nyt)	Totalt antal gange, emnet er nævnt.	Kommunenes svar. Faste og andre samarbejds- emner. (17 kommuner svarede ikke)	Kommunenes svar. Øvrige samarbejds- emner. (21 kom- muner svarer ikke)
Planlægning	13	8	31	5	5
Udvikling	13	3	24	5	3
Trafik	11	12	30	4	3
Boliger	10	10	26	3	3
Byfornyelse	7	5	17	3	2
Skoler	7	5	13	1	
Teknik	7	3	10		
Kultur	6	2	9	1	
Miljø	6	8	18	2	2
Transport	5	5	13	1	2
Veje	5	2	9	2	
Forsamlingshus	4	2	8	2	
Fællesareal og forskønnelse	4	11	18	3	
Høringspart	4	2	9	2	1
Landdistriktpolitik	4	2	7	1	
Penge & projekter	4	2	13	4	3
Stier	4	3	10	2	1
Ældre	4	2	7	1	
Børnepasning	3	4	9	1	1
Erhverv & arbejde	3	1	5	1	
Idrætsfaciliteter	3	3	6		
Service	3	3	9	1	2
Fællesskab	2	3	1		
Legepladser	2	2	5	1	
Lys	2	1	4		1
Natur	2	2	5		1
Skiltning	2	1	3		
Integration	1	1	3		1
Lystbådehavn	1	1	3		
Bæredygtighed i landsbyudvikling, eks. fremme af ildsjæle, arbejdsfordeling, motivation for fælles- skab og individualisme			1		1
Alle emner! (1 ikke sociale)	5	4	17	4	4

I disse skemaer viser der sig en forskel i hukommelsen af, hvad man faktisk har samarbejdet om. Det er der ikke noget mærkeligt i. Både landsbyer og kommuner skifter kontaktpersoner, og den fælles hukommelse er ikke konstant. Det er interessant at se, hvor mange emner, man kommer ind på i samarbejdet, og hvor stor lysten er til at tage fat på nye emner, både fra landsbyer og kommuner. Generelt er der åbenhed om, hvad samarbejdet skal bruges til. Kun enkelte begrænser sig til pengeuddeling og meget små arbejdsområder. Der er enighed om planlægning, trafik, transport, miljø, fælles arealer og børn/skole. Kommunernes prioriteringer synes at følge landsbyernes ret nøje. Det store skel kommer ved skolerne. Penge og projekter er vigtige områder for kommunerne, og miljøet under en eller anden form får også fokus fra kommunerne. Denne konklusion er draget vel vidende at en stor del af kommunerne ikke har svaret på skemaerne. Tendenserne skinner alligevel igennem, men det vil være svært at drage flere konklusioner ud fra besvarelserne. Skemaet kan bruges som liste over hvad man kunne arbejde med, hvad man gerne vil arbejde med og hvad man faktisk har arbejdet med. Som sådan giver det et godt billede af lysten til at samarbejde.

De spørgsmål om økonomien i arbejdet, som kommunerne svarede på, vil det føre for vidt at bringe her. Der er tale om budgetter på 2 mio. kr. i Kolding og ingenting i flere andre. Listen over fordeling af penge til landsbyerne i nogle kommuner, f.eks. Års, Løgstør og Hinnerup, viser, hvor enkelt det kan gøres, med 10 kr pr person i landsbyerne og et grundbeløb pr bysamfund. Andre kommuner opererer med faste beløb til fordeling eller med ansøgninger, som støttes. 8 kommuner henviser gerne til eksterne puljer og fonde, og en del kommuner beskriver i „Noter“ bl.a. hvordan de skaffer penge til større projekter. Interesserede rådes til at studere svarene på <http://lal.dk/skema> og se de mange måder der fordeles penge på i denne form for samarbejde.

6. Svar fra kommuner uden formelt samarbejde

* 15 kommuner ud af 126 svarer, at der er etableret samarbejde uden kommunens medvirken. De 15 behandles nærmere i det følgende for at se, om der generelt er inspiration i at landsbyerne selv har startet et samarbejde.

Af de kommuner, hvor landsbyerne selv har etableret et tværkommunalt samarbejde, er der 6, hvor både landsbysammenslutning og kommunen har svaret på spørgeskemaerne.

Brønderslev, som forventer at have et formelt samarbejde i gang i 2002. Kontakten sker på begges initiativ, men ikke på de enkelte landsbyers initiativ.

Fåborg, som ikke har planer om at indgå i et mere formelt samarbejde. Andet samarbejde eksisterer i form af regelmæssige møder på begges initiativ.

Grindsted, som ikke har planer om at indgå i et mere formelt samarbejde. Der er ikke behov. Der er ikke noget uformelt samarbejde med landsbyerne. Kontakten sker på begges initiativ.

Lemvig, som ikke har planer om at indgå i et mere formelt samarbejde. Man samarbejder med Sekretariatet for Sogne- og Borgerforeninger i Lemvig Kommune. Kontak-

ten sker på begge parter initiativ, men ikke på de enkelte landsbyers initiativ. Nørager, som ikke har svaret på spørgsmålet om formelt samarbejde. Kommunen samarbejder med landsbyerne fra sag til sag. Kontakten sker på begges initiativ og på de enkelte landsbyers initiativ.

Odder, som forventer at have et formelt samarbejde i gang i 2003. Man har samarbejde med alle byerne, og navnene skifter tit fra år til år. Kontakten sker på begges initiativ og på de enkelte landsbyers initiativ.

Af de 9 øvrige kommuner, i hvilke landsbyerne har etableret samarbejde uden kommunen, regner Struer (?), Rønde (2004) og Skælskør (2006) med at etablere et formelt samarbejde. De øvrige svarer nej, 3 svarer ikke. I Gundsø og Nr. Snede er der ikke behov, Jelling svarer ikke.

De øvrige kommuner har andet samarbejde i gang:

Purhus samarbejder med landsbyerne om forsamlingshusene. Kommunen får henvendelser fra landsbyerne vedr. skoler, socialforvaltning og vedrørende trafikspørgsmål. Kontakt mellem kommune og landsbyer sker på begges initiativ.

Vojens kommune samarbejder med landsbyerne, men ikke i formel form. Vojens får henvendelser fra landsbyerne vedr. skoler, socialforvaltning, Teknisk forvaltnings arbejde og trafikspørgsmål. Kontakt mellem kommune og landsbyer sker på begges initiativ, og de enkelte landsbyer henvender sig også.

Ulfborg-Vemb er i gang med en samlet landdistriktpolitik, som har betydning for landsbyerne. Kontakt mellem kommune og landsbyer sker på kommunens initiativ. Sønder sø får henvendelser fra landsbyerne vedr. skoler, Teknisk forvaltnings arbejde og trafikspørgsmål. Kontakt mellem kommune og landsbyer sker på begges initiativ, og de enkelte landsbyer henvender sig også.

* Denne gennemgang af 15 kommuner, i hvilke der er samarbejde mellem landsbyerne, har til resultat, at 1/3 af kommunerne har ladet sig inspirere til et nærmere, formelt samarbejde. 2 kommuner vil have etableret formelt samarbejde inden 2004, 1 har overvejelser og er langt inde i samarbejdet, Struer. 2 regner med at etablere formelt samarbejde i henholdsvis 2004 og 2006. Purhus har godt samarbejde om dele af landsbyernes liv, forsamlingshusene. De øvrige kommuner får henvendelser fra landsbyerne og er i kontakt med dem vedrørende forskellige emner.

35 kommuner af de 126 har planer om at etablere et formelt samarbejde med landsbyerne. (Heri er de fem ovennævnte.) Kommunerne angiver det i deres svar enten ved at svare, at de har planer om at etablere et formelt samarbejde med landsbyerne eller ved at angive et årstal for den forventede start af et sådant samarbejde. 81 svarer nej. 14 svarer ikke.

* Interessen for at etablere en landdistriktpolitik nævnes i mange sammenhænge i svarene fra kommuner uden formelt samarbejde på svartidspunktet:

68 kommuner ud af de 126 er i gang med arbejdet, enten i samarbejde med kommunens embedsmænd og politikere, eller som i 13 tilfælde i samarbejde med andre kommuner.

På samme måde har 17 kommuner samarbejde af forskellig intensitet med andre kommuner om landdistrikterne.

Dette arbejde anses for at være til gavn for landsbyerne, og det angives at være tilfældet i 34 kommuner. Den gavn, landsbyerne får ud af kommunens samarbejde med andre fordeler sig over et bredt spektrum:

- Agenda 21
- Borgermøder
- Byfornyelse
- Bygningsforskønnelse
- Byudvikling
- Bæredygtighed
- Det skæve Danmark
- Erhverv
- EU-fonde søges om støtte
- FilmFyn
- Grønt projekt i erhvervsråds regi
- Idekatalog
- Indkøbsordninger
- IT
- Kommuneplanlægning
- Landsbypolitik
- Landdistriktpuljen (Indenrigsministeriet)
- Projektmuligheder
- Støtte i form af puljer og hjælp til ansøgninger
- Trafiksikkerhed
- Turisme
- Udvikling af alle landsbyer

* Specifikke emnehenvendelser til kommunerne fra landsbyerne:

Henvendelser om skole (47 svarer ja ud af 126) især transport, cykelstier, pasning, skoledistrikter og -struktur.

Henvendelser til socialforvaltningen (44 svarer ja ud af 126), aktiviteter, boliger, indkøb og transport til ældre og pasningstilbud til børn

Henvendelser til teknisk forvaltning (63 ud af 126 svarer ja) især kloak og spildevand, veje, gadelys, lokalplan, legeplads, bygningsvedligehold, byudvikling, vand og udvikling er de hyppigst nævnte, men også friarealer og snerydning nævnes.

Henvendelser om trafiksikkerhed: (69 ud af 126 svarer ja), og samtlige henvendelser drejer sig om sikkerhed: Fart, stier, begrænsning af lastbiltrafik og byportaler.

Ud over de her nævnte, er det mest henvendelser om Erhvervsudvikling, dagligvarebutikker, kultur og udvikling generelt, fritid og idræt, finansieringsmuligheder, „støtte“ og nedrivning af uønskede huse, som kommer op i den blandede liste, „Andet“, hvor 45 har givet et besyv.

Til slut et blik på, hvad kommunerne svarer på spørgsmålet, om de er stødt på barriere-

rer i en eventuel opstartsfase. 14 mener, de har stødt på problemer. „ingen i sognene har tid til at tage sig af det“, „afgrænsning mellem borgerforening og lokale foreninger“, „For få ressourcer“, „Landsbyerne er ikke „organiserede““, „er der et behov?“, „Dialog og samarbejde, ikke kun ønskeliste fra landsbyer“, „problemer i forhold til det største bysamfund“ - „usikkerhed om rollefordeling og kompetence“, manglende interesse/samarbejdsvilje imellem borgerforeninger“ 4 udtrykker, at det kører godt nok, som det er. 1 er neutral, men i gang.

5 udtrykker, at det bare gælder om at komme i gang, stemningen er god.

Barrierer? „Nej, tværtimod er der stor interesse for at få et landsbyråd- eller -udvalg.“ - „Nej, oplandet er meget interesseret!“ - „Vi tror på et givtigt samarbejde for begge parter og alle vore borgere,“ - „nej - udelukkende et spørgsmål om at få tid til at komme ordentligt i gang“. Og den sidste nedlægnings af barriererne: „Næh, muligvis for store forventninger“

Uanset om man er negativt eller positivt stemt, ser det ud til at samarbejdet mellem landsbyer og kommuner breder sig. Hvis kommunerne bliver større, kan det kun gavne demokratiet. Hvis kommunerne stort set forbliver den størrelse, som de nu er, ved vi, at denne form for samarbejde har store fordele i at et samtaleforum eksisterer til at behandle små og store problemer, inden de er vokset over hovedet på kommunens indbyggere. Der bruges tid på konstruktivt forarbejde og spares tid på protester efter vedtagelser. Tilfredsheden med indsatsen og resultatet skulle gerne fremgå af kommuners og landsbyers svar fra dem, der er involveret i et samarbejde. Fælles forarbejde sparer bøvvl bagefter.

7. Etableringen af Landsbyrådet i Ørbæk Kommune

Af Henrik Skov

Telefon 40 64 32 71

Det grundlæggende arbejde, hvor behovet for et landsbyråd i Ørbæk kommune er undersøgt, er nu ved vejs ende. Arbejdsgruppen der blev nedsat i samråd med Teknisk Forvaltning den 24. september 2001, har med en repræsentant fra hver af kommunens ni landsbyer stået for undersøgelsen.

Ved lokale arrangementer, afholdt i forsamlingshusene, viste der sig stor interesse til etablering af et landsbyråd i Ørbæk. Omkring 465 lokaleborgere mødte op, og ca. 60 personer meldte sig i de egentlige landsbyudvalg.

Strukturen for landsbyrådet i Ørbæk har vagt genklang i mange af landets øvrige landsbykommuner, og er nu uofficielt betegnet som "Ørbæk modellen". Der har været mange rosende ord fra de eksterne kontaktpersoner og foredragsholdere, der har været tilknyttet. Enkelte har sågar beskrevet det som en historisk begivenhed.

Formålet med et landsbyråd er; at lokale borger og foreninger skal være med til at præge den fremtidige landsdistriktpolitik og sætte lokalt aftryk ved, at synliggøre de områder hvor der er behov for tiltag.

Målet er at skabe bedre rammer for udviklingen i landdistrikterne. Kort sagt, så er det hele den grundlæggende struktur i landsbysamfundet der vurderes, og lægges i rammer ud fra ønske om fremtidige mål.

Det unikke i "Ørbæk modellen" er at den udspringer nedefra og udfra et frivilligt initiativ, hvor strukturen bygger på et landsbyudvalg i hver landsby bestående af 7 til 10 personer.

Landsbyudvalget er dynamisk hvor hver enkelt medlem selv sætter grænser for sin deltagelse.

Fra hver landsbyudvalg er en repræsentant med i det overliggende landsbyråd, der tæller de ni lokale samt to medlemmer fra teknisk udvalg.

Resultatet af undersøgelsen blev fremlagt under møde på rådhuset den 11. april 2002, hvor der var evaluering fra de enkelte landsbyer. På mødet blev det aftalt at lave endelig indstilling til kommunalbestyrelsen om oprettelse af landsbyrådet.

Indstillingen der vil blive behandlet på næste kommunalbestyrelsesmøde den 22. april 2002 vil udover landsbyrådets forretningsorden, også omfatte arbejdsgruppens forslag til konstituering og model for økonomi og regnskab.

Forslag til konstituering vil fra arbejdsgruppens side være:

- * Formand: Henrik Skov, Svindinge
 - * Sekretær: Annelise Spangsgård, Tårup
 - * Helle Sørensen, Kullerup
 - * Roma Klaris, Refsvindinge
 - * Ole Voigt Christensen, Herrested / Måre
 - * Claus Bisgård, Ellested
 - * Gordon Kirk, Frørup
 - * Erik Pedersen, Øksendrup
 - * Åge Kudsk, Langå
 - * Formand for teknisk udvalg, Mogens Skyttegaard (K)
 - * Byrådsmedlem Jan Reimer Christiansen (S)
- Artikel fra Landsbynyt 5, 2002

8. Samarbejdet mellem Horsens Kommunes Landsbyråd og Horsens Kommune, bl.a. om en sendemast

*Af Jens Jørgen L. Andreasen,
tlf 75 68 23 13, e-mail sejet@landsbyraad.dk*

Jeg blev en dag kontaktet af en byggesagsbehandler fra Horsens Kommune, som ville vide, hvad jeg som repræsentant i Landsbyrådet ville sige til at få en 42 meter høj mobil sendemast sat op i vores landsby. Det er jo et spørgsmål med flere svarmuligheder, så jeg svarede, at det var jeg ikke lun på, vel vidende at sende og modtageforholdene i vores område er meget dårlige. Men for at kunne svare konkret mente jeg,

at jeg var nødt til at vide noget mere om sendemaster. Vi aftalte, at han skulle sende noget materiale til mig.

Dagen efter lå der med posten en del materiale og kopi af ansøgningen fra et af landets førende teleselskaber om opsætning af sendemasten. Jeg kikkede lidt på papirerne og sendte så en mail til byggesagsbehandleren, hvor jeg udbad mig flere oplysninger om teleselskabets krav til højde og placering. Efter 2 dage blev jeg igen ringet op af byggesagsbehandleren, som foreslog, at vi holdt et møde på åstedet. Vi aftalte, at byggesagsbehandleren og jeg skulle mødes sammen med en medarbejder fra teleselskabet.

Inden dette møde rådførte jeg mig med landsbyen. Alle var enige om, at vi var nødt til at skulle have sendemasten. Men vi ønskede ikke, at den skulle placeres inde i landsbyen. I stedet tog jeg rundt i lokalområdet for at finde en for os bedre løsning. Løsningsforslaget fandt vi ved at se på et kommunekort, at et område syd for byen er udlagt til evt. vindmølleområde.

Så med et konstruktivt ændringsforslag tog jeg til møde med byggesagsbehandleren og medarbejderen fra teleselskabet. De fortalte noget om kravene og grunden til at teleselskabet havde valgt lige nøjagtig landsbyplaceringen. Men jeg argumenterede så for vores alternative forslag udenfor landsbyen. Medarbejderen fra teleselskabet lyttede men var ikke sikker på, at den placering jeg udpegede var god nok. Dog ville han gerne køre ud i området for at lave nogle målinger. Min foreløbige kommentar til dette var, at hvis han bagefter ville fastholde landsbyplaceringen, så ville jeg anbefale Horsens Kommune et nej til teleselskabets ansøgning, når jeg igen blev kontaktet af kommunen. Og så henvendte byggesagsbehandleren sig direkte til medarbejderen fra teleselskabet og sagde:

„Horsens Kommune lytter meget til Landsbyrådet“.

Landsbyrådet er et samarbejdsorgan

Det er nu snart 3 år siden Horsens Kommunes Landsbyråd blev startet for at få et kontaktforum mellem landsbyerne i Horsens Kommune og for at forbedre dialogen og samarbejdet med Horsens Kommune. Kommunens landdistrikter er delt op i 6 områder omkring de største landsbyer, og fra hvert område sidder der 2 repræsentanter, som bliver valgt efter lokal demokratisk afstemning. Ud over de valgte rådsmedlemmer deltager to udpegede repræsentanter fra Horsens Kommune.

Det var en lidt svær fødsel, hvor vi 12 personer, der blev valgt ind, skulle lære hinanden at kende på godt og ondt. Samtidig skulle vi lære, at vi ikke skulle være så navlebeskuende som vi nok var fra start. Men som tiden er gået, er vi blevet et helt godt team. Vi har oplevet styrken ved at være 1 råd, hvor vi kan lytte til hinandens problemer og komme med eventuelle løsningsforslag ud fra de erfaringer, vi hver især har gjort.

Vi har ansat en koordinator med støtte fra By- og Boligministeriet. Og koordinatorens første opgave har været at samle oplysninger og visioner om rådsarbejdet fra vi

medlemmer i Landsbyrådet til en generel folder om Landsbyrådet samt 6 lokale områdefoldere. Folderne er delt ud til alle husstande i landsbyerne og landområderne i Horsens Kommune.

Arbejdet i Landsbyrådet har ikke altid været en dans på roser. Der har i rådets levetid og indtil nu været store og små problemer, der skulle løses. Men det hjælper, når man har opbakningen fra kommunen. Eksemplet med sendemasten viser, hvordan et sådan samarbejde kan være.

Et godt samarbejde skaber tilfredshed

Om sendemasten kan jeg fortælle, at jeg efterfølgende er blevet orienteret om, at teleselskabet har godkendt vores alternative område og ville fremsende en ny ansøgning til Horsens Kommune.

Det, vi i dette konkrete tilfælde har fået ud af samarbejdet mellem Horsens Kommune og Horsens Kommunes Landsbyråd er for mig at se:

Landsbyens borgere er tilfredse.

Horsens Kommune får ikke nogle problemer med utilfredse borgere.

Teleselskabet kan rejse deres mast uden problemer.

- Artikel fra Landsbynyt 2, 2002

9. "Kulturmødet" i Landsbyrådet i Nørager Kommune, et landsbysamarbejde udenfor kommunalt regi

Integration i landsbyerne

Af Inger Christensen, Rørbæk,

fhv. formand for LiNK, Landsbyrådet i Nørager Kommune

Spørgsmål om at sikre god integration

"Hvordan møder vi mennesker fra en anden kultur, mennesker, der taler et sprog, som vi slet ikke forstår, som har en hel anden baggrund, måske også en anden religion og måske også nogle svære og til tider forfærdelige oplevelser i bagagen f.eks. tortur, frygt for myndigheder, som ikke tager det så tungt med retssikkerhed og dom før man straffer!

Hvad gør vi for at disse mennesker kan føle sig velkomne hos os, i vores lille by/kommune OG blive en positiv del af vores samfund?"

Spørgsmål som vi også i Landsbyrådet har stillet os. Og vi har spurgt os selv, "Hvad kan vi gøre i den sammenhæng?"

Ide om møder

Det vi endte med at gøre var at tage kontakt til kommunen og til de forskellige foreninger i de byer, hvor man fra kommunalt hold forestillede sig at flygtningene ville komme til at bo. Vi spurgte dem om de ville være med til at afholde et møde i de enkelte byer, hvor der kunne blive lejlighed til at få forskellige informationer om f.eks. hvor kommer de fra, hvor mange kommer der, noget om deres kultur, tips til, hvad man kan gøre som lokalsamfund, som forening eller som nabo.

4 møder, 3 frivilligrupper i gang

Både kommunen og foreningerne var med på ideen. I efteråret afholdt vi møder i Haverslev, Rørbæk og Nørager, og i januar blev der afholdt et i Ravnkilde. Det har været rigtig gode og konstruktive møder, hvor dels folk fra kommunen dels fra integrationskontoret i Skørping har givet informationer, fortalt små historier. Vi har haft Steffen Pedersen, en rigtig ildsjæl fra Øster Bjerregrav til at fortælle om, hvad man har gjort der. Der var undervejs mulighed for at stille spørgsmål, hvilket blev benyttet i rigt mål. I Haverslev, Nørager og Ravnkilde sluttede aftenen med at der blev nedsat frivilligrupper, som ville forsøge at skabe netværk omkring de flygtninge der kommer til de enkelte byer.

Det er mit indtryk, at grupperne fungerer godt. Det har været utrolig dejligt at opleve, at her var der en opgave som man kunne se vigtigheden i at løse og så at man har taget fat!

I Rørbæk bor der endnu ikke flygtninge, men borgerforeningen vil blive underrettet når det sker og så er man parat til at sætte noget i gang.

Kontakter og tolkning

Det som vi fra Landsbyrådet nu kan tilbyde grupperne er, at vi især via Ejvind (Lassen, LiNKs kasserer, red.) har nogle kontakter og noget viden, som kan trækkes på i forskellig sammenhæng og så har vi også lidt økonomiske midler, som kan bruges i den sammenhæng.

* Red. Efterskrift: "Kultur mødet" er som projekt støttet af Indenrigsministeriets Landdistriktpulje.

LiNK har i kommunen søgt § 115-midler til tolkning. Der blev tildelt 1/4 af det søgte, og pengene bruges mest til transport til dygtige tosprogede fra sprogcentret. Rigtige tolke er der ikke råd til på lokalt plan.

Efter de indledende møder afholdes alle andre arrangementer med de lokale frivilligrupper som drivkraft.

LiNK kan kontaktes via Ejvind Lassen 98 54 83 83, ejvind@stenild.dk

- Artikel til Landsbynyt, 2002.

Bilag

Spørgsmål til kommuner med formelt samarbejde

Kommunen og dens landsbyer

Navn på samarbejdet mellem landsbyerne i kommunen
Navn på administrationens kontaktperson i kommunen
Antal involverede landsbyer. Se graf efter dette spørgeskema.
Navne på de involverede landsbyer
Navn på først nævnte landsbys deltager i arbejdet

Formål

Formålsparagraf
Vedtægter

Startfasen

Initiativtager
Hvis kommunalt: Politisk flertal ved vedtagelse, S, V, el.a.
Økonomi til startprocessen
Eventuelt noter
Startår

Samarbejde

Antal konstante samarbejdsområder i kommunen
Samarbejdende forvaltning
Samarbejdsemne
Eksempler på øvrige samarbejdsområder, forvaltning, emne

Deltagere i samarbejdet

Landsbyerne: De deltagende foreninger er af typen
Landsbyerne: Deltagerne er udpeget
Kommunalpolitikere
Embedsmænd

Møder

Jævnlig møder / efter behov?
Mødeindkalder
Sted

Sekretariatsfunktion

Kommunalt ansat (delfunktion)
Hvis kommunalt: Hvilken forvaltning
Projektanset via kommunen
Frivillige organiserer
Tovholder, finansieret via fonde el. puljer, moralsk støttet af kommunen

Økonomi

Lønudgifter til kommunalt ansat medarbejder (angives i antal tusinde kroner)
Kommunens samlede årlige budget til landsbypulje (angives i antal tusinde kroner)
Angiv anvendt fordelingsnøgle til landsbypenge
Generel landsbypulje, som går på skift eller aftale uden ansøgning
Eventuelt noter

Projekt penge til særlig indsats

Hele summen
Krone til krone
Procentsats af de søgte
Puljehenvisninger, interne
Puljehenvisninger, eksterne
Eventuelt noter

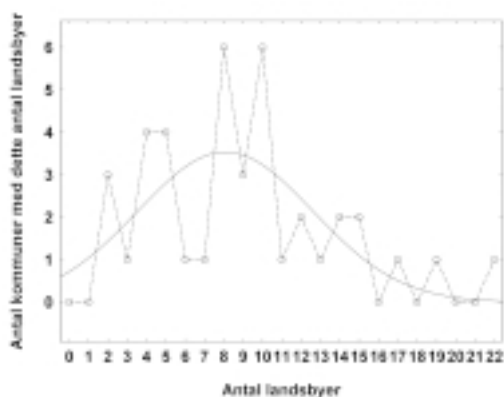
Tidsforbrug

I alt for landsbyforeningerne, ca. timetal pr. år
Heraf for de faktiske deltagere i samarbejdet fra landsbyerne, ca. timetal pr. år
For kommunen, ca. timetal pr. år

Udbytte

Arbejdsbesparelse for kommunen
Arbejdsbesparelse for landsbyboerne
Tilfredshed for kommunen
Tilfredshed for landsbyboerne
Samlede udgifter for kommunen
Eventuelt noter

Antal landsbyer der er involveret i samarbejde med kommunerne iflg. kommunesvar

* Af grafen fremgår det, at de fleste kommuner har mellem 5 og 12 landsbyer med i samarbejdet.

Spørgsmål til landsbyerne

Navn på samarbejdet

Navn på landsbyernes eventuelle talsperson

Antal involverede landsbyer

Navne på de involverede landsbyer

Hvis andre end formanden for de lokale beboerforeninger medvirker, hvilken funktion, har vedkommende

Startfasen

Hvem tog initiativet til samarbejdet?

Havde landsbyerne selv et samarbejde før det formaliserede kommunesamarbejde?

Samarbejdet set fra landsbyernes side

Hvilke kommunale områder ønsker landsbyerne specielt samarbejde om?

Hvilke områder har der været samarbejde om?

Foregik samarbejdet efter kommunens eller landsbyernes ønske?

Har Landsbyerne taget initiativ til nye samarbejdsemner?

Har kommunen taget initiativ til nye samarbejdsemner?

Møder

Hvilken mødeform foretrækker I?

Udbytte

Er det blevet nemmere at få landsbyernes emner behandlet?

Er det blevet nemmere at forhandle med kommunen?

Er det blevet nemmere at prioritere opfyldelsen af landsbyernes ønsker indbyrdes?

Svarer udbyttet af samarbejdet til landsbyernes arbejdsindsats for samarbejdet?

Kan samarbejdsformen anbefales til andre landsbyforeninger i andre kommuner?

Forslag

Hvilke arbejdsmetoder/emner i jeres samarbejde kan anbefales til andre landsbyer?

Hvilke nye arbejdsmetoder/emner kunne I ønske jer i jeres samarbejde?

Hvilke arbejdsmetoder/emner skal man efter jeres mening helst holde sig fra?

Hvordan skulle den ideelle, realistiske økonomi være i samarbejdet?

Eksempler på alm. Drift

Småpenge til landsbyernes almindelige arbejde, beløb pr. indbygger

Generel landsbypulje som går på skift efter aftale uden ansøgning

Refusion efter faktisk forbrug

Andet

Eks. på Projektfinansiering

Bankgarantier til projekter

Krone til krone til de penge, landsbyen har skaffet?

Plads i budgettet til landsbytiltag hvert år i de forskellige forvaltninger?

Andet

Spørgsmål til kommuner uden formaliseret samarbejde

Kommunen og dens landsbyer

Antal landsbyer i kommunen:

Der er i kommunen etableret samarbejde mellem landsbyerne uden kommunens medvirken.

Hvis ja, opgiv venligst navn og adr./tlf.nr. på en kontaktperson i en af de deltagende landsbyer

Samarbejdet i kommunen om landdistrikterne

Angiv hvis kommunen er i samarbejde med landsbyerne, men ikke i form af et formelt landsbyråd. Giv navn, hvis samarbejdet har et navn.

Hvis ja, opgiv venligst navn og adr./tlf.nr. på en kontaktperson i en af de deltagende landsbyer.

Kontakt med landsbyerne sker på hvis initiativ?

Landsbykontakt sker via landsbyerne enkeltvis?

Udvikling i landdistrikterne

Kommunen er i færd med at udvikle sin landdistriktpolitik sammen med hvem?

Hvis der er samarbejde med andre kommuner om udvikling i landdistrikterne, nævn da disse kommuner.

Samarbejdet har også betydning for landsbyerne, f.eks. i form af idekatalog eller henvisning til love, puljer og støtte. Nævn hvilket.

Hvilke emner indenfor landdistriktudvikling samarbejder kommunen med andre om

Arten af henvendelser fra kommunens landsbyer

Især vedr. skolespørgsmål (f. eks. skoledistrikt og transport)

Især vedr. socialforvaltning (f. eks. børnepasning og ældre)

Især vedr. teknisk forvaltning (f. eks. kloak, renovation og veje)

Især vedr. trafikspørgsmål (f. eks. hastighed og sikkerhed)

Andet

Begrundelse for ikke at have et formaliseret samarbejde med landsbyerne

Kommunen har overvejelser om at indgå i formelt samarbejde.

Kommunen er i en startfase med de tanker. Et resultat forventes i år?

Har kommunen oplevet barrierer i en evt. opstartsfasen? Hvis ja, så beskriv hvilke.

Hvis kommunen ikke overvejer at indgå formelt samarbejde, hvorfor ikke?

Besvarelser er til undersøgelsen kommet ind fra følgende aktører.

På <http://lal.dk/skema> er der mulighed for at læse de to første besvarelser på tre måder:

Enkeltvis, som Samlet statistik og som Besvarelser sorteret efter spørgsmål
Besvarelser fra kommuner uden formelt samarbejde kan læses Enkeltvis eller som
Besvarelser efter spørgsmål, men ikke som Samlet statistik.

Besvarelser fra kommunerne

Arden Kommune
Bjerringbro Kommune
Ebeltoft Kommune
Fredericia Kommune
Hadsten Kommune
Hadsund Kommune
Hammel Kommune
Hasle Kommune
Hedensted Kommune
Herning Kommune
Hinnerup Kommune
Hirtshals Kommune
Holeby Kommune
Holstebro Kommune
Horsens Kommune
Hvorslev Kommune
Kolding Kommune
Løgstør Kommune
Løgumkloster Kommune
Løkken-Vrå Kommune
Morsø Kommune
Nibe Kommune
Næstved Kommune
Ravnsborg Kommune
Ringe Kommune
Ringsted Kommune
Rougsø Kommune
Ryslinge Kommune
Silkeborg Kommune
Sindal Kommune
Skive Kommune
Skørping Kommune
Solrød Kommune
Tjele Kommune
Tølløse Kommune

Vamdrup Kommune
Varde Kommune
Vejen Kommune
Års Kommune
Ørbæk Kommune

Besvarelser fra landsbyerne

Arden Kommune
Bjergsted Kommune
Bjerringbro Kommune
Brønderslev Kommune
Ebeltoft Kommune
Fredericia Kommune
Fåborg Kommune
Grindsted Kommune
Hadsten Kommune
Hadsund Kommune
Hammel Kommune
Hasle Kommune
Hedensted Kommune
Herning Kommune
Hinnerup Kommune
Hirtshals Kommune
Holeby Kommune
Holstebro Kommune
Horsens Kommune
Hvorslev Kommune
Kolding Kommune
Lemvig Kommune
Løgstør Kommune
Løgumkloster Kommune
Løkken-Vrå Kommune
Morsø Kommune
Nibe Kommune
Næstved Kommune
Nørager Kommune

Odder Kommune
Ravnsborg Kommune
Ringe Kommune
Ringsted Kommune
Rougsø Kommune
Silkeborg Kommune
Sindal Kommune
Skive Kommune
Skørping Kommune
Solrød Kommune
Sydfalster Kommune
Tjele Kommune
Varde Kommune
Vejen Kommune
Ålborg Kommune
Års Kommune
Ørbæk Kommune

Besvarelser fra kommuner uden formaliseret samarbejde

Aabenraa Kommune
Aulum-Haderup Kommune
Blåvandshuk Kommune
Bogense Kommune
Bov Kommune
Bramming Kommune
Bramsnæs Kommune
Brande Kommune
Broager Kommune
Brovst Kommune
Brønderslev Kommune
Brørup Kommune
Børkop Kommune
Christiansfeld Kommune

Dronninglund Kommune	Mariager Kommune	Svinninge Kommune
Egebjerg Kommune	Marstal Kommune	Sydthy Kommune
Egtved Kommune	Middelfart Kommune	Sønderhald Kommune
Egvad Kommune	Midt-Djurs Kommune	Søndersø Kommune
Ejby Kommune	Møldrup Kommune	Them Kommune
Esbjerg Kommune	Nordborg Kommune	Thisted Kommune
Fjends Kommune	Nyborg Kommune	Thyholm Kommune
Fredensborg-Humblebæk Kommune	Nykøbing-Rørvig Kommune	Tommerup Kommune
Frederiksværk Kommune	Nysted Kommune	Tranekær Kommune
Fuglebjerg Kommune	Nørager Kommune	Trehøje Kommune
Fåborg Kommune	Nørhald Kommune	Tønder Kommune
Galten Kommune	Nørre-Djurs Kommune	Tørring-Uldum Kommune
Gedved Kommune	Nørre-Rangstrup Kommune	Ulfborg-Vemb Kommune
Gjern Kommune	Nørre-Snedede Kommune	Ullerslev Kommune
Grenå Kommune	Nørre-Åby Kommune	Vallø Kommune
Greve Kommune	Odder Kommune	Vejle Kommune
Grindsted Kommune	Odense Kommune	Vinderup Kommune
Gråsten Kommune	Pandrup Kommune	Vissenbjerg Kommune
Gudme Kommune	Purhus Kommune	Vøjens Kommune
Gundsø Kommune	Ramsø Kommune	Vordingborg Kommune
Gørlev Kommune	Ribe Kommune	Åskov Kommune
Haderslev Kommune	Rosenholm Kommune	Ærøskøbing Kommune
Hals Kommune	Rudbjerg Kommune	Ølgod Kommune
Hanstholm Kommune	Rudkøbing Kommune	
Haslev Kommune	Ry Kommune	
Helle Kommune	Rødding Kommune	
Hillerød Kommune	Rødekro Kommune	
Hjørring Kommune	Rønde Kommune	
Hobro Kommune	Sallingsund Kommune	
Holmsland Kommune	Sejflod Kommune	
Holsted Kommune	Skagen Kommune	
Hvidebæk Kommune	Skanderborg Kommune	
Hårby Kommune	Skjern Kommune	
Høng Kommune	Skælskør Kommune	
Hørsholm Kommune	Skærbæk Kommune	
Ikast Kommune	Skævinge Kommune	
Jelling Kommune	Slangerup Kommune	
Juelsminde Kommune	Spøttrup Kommune	
Karlebo Kommune	Stevns Kommune	
Langebæk Kommune	Struer Kommune	
Langeskov Kommune	Stubbekøbing Kommune	
Langå Kommune	Støvring Kommune	
Lemvig Kommune	Sundeved Kommune	
Lunderskov Kommune	Sundsøre Kommune	
Læsø Kommune		

Resumé

af undersøgelsen om Lokalråd/Landsbyråd i form af samarbejde mellem en kommune og dens landsbyer

En tendens til at kommune og landsbyer samarbejder om forhold i landsbyerne er vokset støt siden 1990. Landsforeningen Af Landsbysamfund har stødt på disse samarbejder gennem alle årene, og spurgte i 2000 Indenrigsministeriet, om man der kunne være interesseret i at få en sådan undersøgelse udført. Indenrigsministeriet svarede ja, og undersøgelsen gik i gang.

Der blev i undersøgelsen anvendt tre typer spørgeskemaer: Et henvendt til kommuner med et etableret samarbejde med deres landsbyer. Et henvendt til landsbyer i samarbejde enten indenfor kommunen eller med kommunen. Et til kommuner uden formaliseret samarbejde med deres landsbyer.

Undersøgelsen blev udført via internettet, og resultaterne kan findes på <http://lal.dk/skema>. Denne undersøgelse har fokuseret på nytten af at samarbejde for udvikling og problemløsning i landsbyerne. Samarbejdet har i sig selv været vigtigere end statistisk definition ved størrelse af begrebet landsby. Alle kommuner og landsbyforeninger har svaret ud fra samarbejdsforhold under egne definitioner af deltagerne. Nogle kommuner er ikke blevet spurgt, fordi de er forstads- eller storbykommuner, især på Sjælland. Bornholms kommuner er repræsenteret ved en enkelt kommune, fordi sammenlægningen til Regionkommune fandt sted i projektperioden. 234 kommuner er blevet spurgt. 167 har svaret, altså lige over 71%. 45 landsbysamarbejder i kommunerne har svaret.

Samarbejdet har mange former. De involverede afgør selv, hvilken form samarbejdet skal have. Nogle kommuner arbejder udelukkende med fordeling af penge til projekter i landsbyerne, nogle har ikke en krone direkte investeret i samarbejdet, men stiller en kontaktperson til rådighed i kommunens forvaltning for landsbyrådet. Andre kommuner har både arbejdskraft og budget til arbejdet. Møderne mellem landsbyerne og deres kommuner er ligeså forskellige, fra ad hoc møder til 1 møde årligt, til flere årlige møder og møder i undergrupper, som rapporterer tilbage til Landsbyrådet. Deltagelse af embedsmænd og politikere varierer også. Det understreges flere steder, at mindst et årligt møde med beslutningstagere er en god ide.

Størstedelen af de adspurgte landsbyer føler, der er overensstemmelse mellem det arbejde de lægger, og de resultater, der kommer. Tilfredsheden er god eller stor i 39 ud af 46 landsbysamarbejder, 41 mener, deres samarbejdsform kan anbefales til andre landsbyer. Ud af 40 kommuner, der er i samarbejde, svarer 30 på spørgsmålet om tilfredshed med positive svar, lidt større eller meget større tilfredshed i eget arbejde i forhold til samarbejdet. Af de kommuner, der ikke er i gang med et samarbejde, svarer 31, at de vil gå i gang. Samarbejdet er altså attraktivt og voksende. I alt 90 kommuner vil indenfor de næste år have et formaliseret samarbejde med deres landsbyer. Flere kan komme til, bl.a. blandt de 29%, som ikke besvarede spørgeskemaerne.

Barbara Diklev

Summary

of the study on Local Councils/Village Councils in the shape of cooperation between a municipality and its villages.

A growth in cooperation among municipalities and their villages has taken place steadily since 1990. The Danish Village Association has encountered these cooperations through the years. In 2000 the Ministry of the Interior was asked about their interest in a study of this type of cooperation carried out. The answer was affirmative, so the study started in 2001.

Three types of questionnaires were used in the study: One addressed to municipalities with formalised cooperation with their villages. One addressed to villages in formalised cooperation among themselves within the municipality or with the municipality. One for municipalities with no formalised cooperation with their villages.

This study has been carried out via internet, its results to be found on <http://lal.dk/skema> This study has focused on the usefulness of cooperation for development and problem solving in the villages. The cooperation in itself has been more important than the definition of size for a village in statistics. All municipalities and village organisations have responded from their cooperation relationships in relation to their own definitions of the participants

Some municipalities have not been asked because they are suburbs or city municipalities, particularly in Sealand. The Bornholm municipalities are represented by one only because the merging of all into one regional municipality took place during the project period. 234 municipalities have been asked to consider replying to the questionnaire. 167 have replied, making it a good 71%. 45 village cooperation contacts in municipalities have replied to the questionnaire.

The village-municipality cooperation has many shapes. Those involved will decide which kind of cooperation they want. Some municipalities work solely with the distribution of money for projects in the villages, some have no money invested directly in the project but assign a contact person in municipal administration for the village council. Other municipalities have both work and money in their budgets for the cooperation.

The meetings vary just as much, from ad hoc meetings, to one annual meeting, to several meetings per year and meetings in subgroups who report back to the Village council. Participation of politicians and administration staff also varies. In several replies it is stressed that a minimum of one annual meeting with decision makers is a good idea.

The major part of the villages reply that the work they do and the results they get balance well. The satisfaction level is fair or high in 39 out of 46 village cooperation projects. 41 would recommend their particular form of cooperation to other villages. Out of 40 municipalities involved in this cooperation, 30 reply positively to the question about satisfaction, the level of satisfaction with their own work in relation to the cooperation being slightly higher or much higher. Of the municipalities which have not started cooperating with their villages, 31 reply that they will do so. So the cooperation is attractive and increasing. All in all 90 municipalities intend to formalise some kind of cooperation with their villages within the next few years. More may do so among the 29% who did not reply to the questionnaires.
Barbara Diklev

Background for the cooperation among municipalities and their villages. In English only.

In several cases the cooperation started because the municipal main town had received much money for development and renovation projects. At a point in time it has become obvious that the inhabitants in the villages lacked investments and attention. Often enough the villagers themselves raised the issue that they as tax payers in the municipality wanted part of the municipal investments.

Investigations into village conditions in the municipality either in the shape of catalogues or as lists of problems or wishes have indicated the need for mutual talks. The villages wish for cooperation in largely spoken all working fields of the municipality for example environment, roads, traffic, social, teaching and cultural areas.

Danish villages have a long tradition for organising themselves in associations and almost everybody in the cooperation with municipality represents a local organisation. Village associations mainly work on a voluntary basis. Therefore it is stressed several places in the report how important it is to have a municipal contact person as secretary or coordinator. The voluntary people do not feel up to managing extra functions on top of representing their own village in the cooperation. bd

. . . sparer bøvl bagefter!

ISBN 87-987758-2-0